

**Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів
Факультет управління
Кафедра журналістики**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему «Аудіовізуальні програми пізнавальної тематики у соціальних
мережах»

Виконав: студент групи ЖР 20-2
спеціальності 061 «Журналістика»
Ольховський О.О.

Керівник:
д.н. з держ.упр., професор Дрешпак В.М.

Дніпро 2024

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему:

«Аудіовізуальні програми пізнавальної тематики у соціальних мережах»

Виконавець: студент групи ЖР20-2 Ольховський О.О.

Керівник: д. н. держ. упр., професор Дрешпак В. М.

Кваліфікаційна робота: 45 с., 8 рис., 29 джерел.

Інформаційний продукт: Програма «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей» на платформі Ютуб.

Мета кваліфікаційної роботи: розглянути теоретичні та практичні основи створення аудіовізуальних програм пізнавальної тематики для соціальних мереж та створити програму «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей» на платформі Ютуб.

Актуальність і новизна інформаційного продукту: підготовлена програма сприяє підвищенню популярності українських учених та їхніх відкриттів серед громадян України. Новизна інформаційного продукту: під час створення програми був застосований інноваційний формат і авторський підхід до викладу теми, компонування матеріалу та використання візуальних ефектів.

Зміст інформаційного продукту. Програма із двох частин: «Історія роду. Юність Вернадського: перші кроки у світ науки», «В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського».

Інформаційний продукт опубліковано на платформі YouTube, на каналі Sage UA (частина 1: <https://youtu.be/gUJYAA2OL3Q>; частина 2: <https://youtu.be/zlCtrmkt1ZQ>)

Ключові слова: журналістика, просвітницька функція журналістики, освітня журналістика, науково-популярна журналістика, історія науки, Володимир Вернадський.

ABSTRACT

of the qualification work on the topic: "Audiovisual programs of cognitive topics in social networks"

Performer: student of the group ZhR20-2 Olkhovskiy O.O.

Supervisor: Doctor of Science in Public Administration, Professor Dreshpak V.M.

Qualification work: 48 p., 8 figures, 29 sources.

Information product: The program "Volodymyr Vernadskyi" from the author's series "Interesting about famous people" on the YouTube platform.

Purpose of the qualification work: to consider the theoretical and practical foundations of creating audiovisual programs on cognitive topics for social networks and to create the program "Vladimir Vernadsky" from the author's cycle "Interesting about famous people" on the YouTube platform.

Relevance and novelty of the information product: the prepared program helps to increase the popularity of Ukrainian scientists and their discoveries among Ukrainian citizens. Novelty of the information product: during the creation of the program, an innovative format and an author's approach to the presentation of the topic, composition of the material and the use of visual effects were applied.

Content of the information product: a two-part program "Vernadsky's Youth: First Steps into the World of Science. Family history", "In the depths of the noosphere: Mysteries of the genius of Volodymyr Vernadskyi".

The information product was published on the YouTube platform, on the Sage UA channel (part 1: <https://youtu.be/gUJYAA2OL3Q>; part 2: <https://youtu.be/zlCtrmkt1ZQ>)

Key words: journalism, educational function of journalism, educational journalism, popular science journalism, history of science, Volodymyr Vernadskyi.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ	7
РОЗДІЛ 2. АУДІОВІЗУАЛЬНІ ПРОГРАМИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ YOUTUBE: ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ, КАНАЛИ ПОШИРЕННЯ, РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ.....	16
РОЗДІЛ 3. АУДІОВІЗУАЛЬНІ ПРОГРАМИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ YOUTUBE: ЕТАПИ СТВОРЕННЯ, ПУБЛІКАЦІЯ, ЗВОРТНИЙ ЗВ'ЯЗОК	23
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ. ПРОГРАМА «ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ» ІЗ АВТОРСЬКОГО ЦИКЛУ «ЦІКАВЕ ПРО ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ» НА ПЛАТФОРМІ ЮТУБ.	30
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Актуальність цієї роботи характеризується тим, що журналістика є властивим компонентом життя кожної людини, що зазнає щоденних змін під тиском нових інформаційних технологій і змін життя в суспільстві. Саме через таку схильність до метаморфоз змінюється не тільки сама сутність, завдання і функції усіх повідомлень, а ще й зростають до них вимоги.

Різні галузі журналістики розвиваються нерівномірно. Сьогодні стає все більшою актуальність освітньої та науково-популярної журналістики. При цьому змінюються платформи для розміщення їх матеріалів. Нині відбувся різкий стрибок у бік популярності соціальних мереж як платформ поширення пізнавального аудіовізуального контенту.

Мета кваліфікаційної роботи – розглянути теоретичні та практичні основи створення аудіовізуальних програм пізнавальної тематики для соціальних мереж та створити програму «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей» на платформі Ютуб.

Завдання кваліфікаційної роботи. У відповідності до мети цієї кваліфікаційної роботи, її завданнями є:

- розкрити теоретичні та прикладні основи створення аудіовізуальної програми пізнавальної тематики;
- окреслити вихідні умови реалізації творчого проєкту;
- описати процес створення інформаційного продукту та результати його поширення;
- викласти матеріали створеного інформаційного продукту.

Інформаційний продукт – Програма «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей» на платформі Ютуб.

Новизна інформаційного продукту полягає у інноваційному форматі, де використовується багато моушн-графіки, інфографіки, інструментів штучного інтелекту. Крім цього, автором продукту продемонстровано незвичайний підхід

до висвітлення теми. Продукт розповідає не тільки про відкриття вченого, а і про його оточення, про те як він формувався, як прийшов до своїх відкриттів.

Практичне значення інформаційного продукту. Значущість створеного інформаційного продукту полягає у популяризації постаті відомого українського вченого Володимира Вернадського, його відкриттів серед українськомовної аудиторії аудиторії мережі Ютуб. Загальне практичне значення творчого проекту полягає в тому, що було започатковано новий освітній ресурс, відбулася апробація нового формату освітньої та науково-популярної журналістики, програма продемонструвала відповідність культурно-просвітницькій функції журналістики (у програмі показано як один український вчений вплинув на уся світову науку).

Програма «Володимир Вернадський» авторського циклу «Цікаве про відомих людей», що складається з двох частин, викладена на каналі Sage UA платформи Ютуб: частина перша «Історія роду. Юність Вернадського: перші кроки у світ науки» (24.05.2024) та частина друга «В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського» (25.05.2024).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ АУДІОВІЗУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ

Огляд наукових розробок за темою кваліфікаційної роботи. Як зазначає М. Іваницька [7], у зв'язку із швидким розвитком суспільства, виникає прогалина у знаннях науковців та звичайних обивателів. Це проблема, у якій журналіст виступає мостом між цими двома групами. Хоч він і не є вченим, він може розумітися на певній царині науки, яку ретранслюватиме інформацію в маси. Так само в роботі згадується, що журналістові не обов'язково мати свої дослідження. Він може поширювати матеріали інших учених. У зв'язку з цим виникає необхідність у цій галузі – у науковій журналістиці.

У роботі Г.В. Максименко [9] йдеться про те, що більшість термінів досі не мають для суспільства чітко окресленого поняття. Багато що розуміється на інтуїтивному рівні, що є проблемою. У різних джерелах інформації, включаючи Інтернет, можна знайти такі схожі поняття, як "науково-пізнавальна", "просвітницька", "пізнавальна", "наукова" тощо. Щоб відсікти ці негаразди Іваницька Марина пише: "Наукова журналістика - галузь журналістики, яка використовується для створення інформації на наукові теми. У загальному вигляді наукова журналістика розглядається як "переклад" наукового дослідження з наукової мови на звичайну без спотворення сенсу". [7] Ще одне визначення наводиться в роботі Титюка І.І. [13], де стверджується, що «Просвітницька журналістика – це форма журналістики, яка зосереджена на висвітленні та аналізі проблем, пов'язаних з просвітою. Вона включає висвітлення різних тем і аспектів освіти, включаючи політику, реформи, шкільні системи, методи навчання, розробку навчальних програм, освітні технології, досягнення студентів і проблеми, з якими стикаються студенти та викладачі» [13]. Головна мета наукової журналістики як зрозуміло із двох термінів це: доносити інформацію, в даному випадку наукову, людям.

Тепер про функції журналістики. Спираючись на навчальний посібник О.В. Лаврика [8] стає зрозумілим, що у журналістики є основні функції, спеціальні функції та соціально-психологічні функції журналістики. Основними

функціями журналістики вважається «інформаційна (збирання, обробка й поширення інформації)» та «формування громадської думки (в демократичному суспільстві журналістика на своїх сторінках організовує обговорення важливих соціальних проблем, дає можливість виступу для всіх зацікавлених громадян тощо)». Тут немає освітніх функцій. Але якщо почнемо розбиратися далі, то помітимо що є спеціальні функції до яких якраз входить «організаційна, ідеологічна, культурна, рекламна, розважальна, виховна, функція соціальної критики та інші». Але ж тут тема освітньої журналістики. Тому вони не до кінця підходять. Д. Шупранова та Т. Петрик [15] розглядають місце телебачення в розвитку культури. В статті автори вбачають «культурно-просвітницьку, інтегративну, соціально-педагогічну або управлінську, організаторську, освітню та рекреативну» функції [33].

З усього цього можна зрозуміти головними її функціями освітньої журналістики є інформаційна, освітня, розвиваюча, соціально-педагогічна, виховна функції.

Попри те, що це цікавий напрям, згадані вище автори, а також О. Гоян і Р. Кравченко [5] та М. Варич [1] вважають, що наукова журналістика, як і наукові видання та програми, не користуються великою популярністю у глядачів в Україні. Остання так само пише, що це пов'язано з низкою причин: низкою купівельною спроможністю населення, відсутністю кваліфікованих кадрів. Так само згадується те, що український інформаційний простір переповнений рекламою, політикою, розвагами. Це – програми одноденки, які не мають під собою жодної цінності, але дають великі рейтинги. І в гонитві за цими рейтингами журналісти геть забули про науково-популярну журналістику. Крім цього, наводяться аргументи, які показують, що українському науковому виданню на сьогоднішній день існувати не вигідно, оскільки це дорого, а по-друге, є закордонні гіганти, такі як "GEO", "National Geographic", яким не вийде скласти конкуренції.

У своїй роботі О. Гоян і Р. Кравченко [5] провели опитування, в якому взяв участь 421 респондент. Запитання стосувалися того, чого не вистачає на телебаченні, чи цікавлять людину наукові відкриття. Результати виявилися цікавими. Незважаючи на те, що раніше було написано про те, що жанр не користується великою популярністю в Україні, «73% респондентів відповіли, що "вмикали б канали частіше, якби в ефірі цих каналів був присутнім контент наукового та освітнього спрямування". 25,6% вважають, що на телебаченні не вистачає наукових програм. Ще стільки ж відсотків (25,6%) вважає, що на телебаченні не вистачає освітніх програм». [5] З цього нам стає зрозумілим, що українське суспільство потребує більшої кількості наукових, науково-популярних програм. Якщо говорити про сучасні дослідження, то не можна не згадати роботи Р. Кравченко [21], яка вже на початок війни провела опитування, в якому брало участь 460 респондентів. «З них 298 (64,8%) кажуть, що використовують науково-популярний і розважальний контент, щоб відволіктися від пострілів і нинішньої ситуації. Серед цих респондентів 37,2% віддають перевагу розважальному контенту, 27,5% - науково-популярному, а решта 35,3% віддають перевагу обом жанрам». [21]

Зважаючи на все перераховане вище, можна підсумувати, що науково-популярна журналістика - це цікава галузь журналістики, яка на сьогодні перебуває в занепаді в Україні. Це зумовлено низкою причин, основні з яких, це гонитва за рейтингами і низька платоспроможність громадян України. Але незважаючи на все це, дослідження та опитування авторів, зазначених вище, показують, що українське суспільство хоче отримувати більше науково-популярного та освітнього контенту.

Обґрунтування актуальності створення інформаційного продукту. Освіта має бути безперервним процесом, що починається від народження, і до неї слід підходити в ігровій формі, особливо для дітей. Це пов'язано з тим, що діти, як і дорослі найкраще вчаться через гру, як стверджували педагог Й. Г. Песталоцці та філософ Й.Гейзінга.

Володимир Іванович Вернадський – український вчений, внесок якого у світову науку та світ неоціненний. У циклі програм про Вернадського ми побачимо, як родичі Володимира Івановича відіграли вирішальну роль у формуванні у Вернадського любові до науки і пізнання всього нового.

Освітня журналістика - це особливий жанр журналістики, який націлений на просвітництво широкої аудиторії з різних тем у доступній та захопливій (ігровій) формі і головною метою якої є прищеплення любові до науки, пізнання всього нового.

Якщо ж говорити про стан медіа в нинішній Україні, то тут усе не так райдужно. "Як правило, редакції обмежуються новинами на освітню тематику в загальному блоці новин або випусках новин і не мають окремих новинних або аналітичних рубрик/програм/випусків, які б спеціалізувалися на освітньому контенті та торкалися актуальної тематики у сфері освіти". [20] Варто зазначити, що освітня журналістика є потужним соціальним інструментом, що може тісно працювати зі співробітниками у сфері освіти, а саме вчителями. У нас, в Україні, попри всю погану картину, є свої спеціалізовані медіа. Наприклад, "НУШ" (Нова українська школа), "Педпреса", "Освіторія" та "Освіта.ua". Зауважу, спеціалізовані, тобто створені під певну мету. І так, вони виконують свої завдання, але чи в достатньому розмірі? Звернувшись до праць уже доктора філософії з журналістики Петра Катеринича, можна з упевненістю сказати, що ні. «...серед 3352 проаналізованих публікацій обраних ЗМІ ("Освіта.ua", "Педпреса", "НУШ", "Освіторія") 81% становлять замітки. Брак аналітичних жанрів особливо відчутний щодо тем дошкільної, інклюзивної та професійно-технічної освіти. Більшість матеріалів "Педпреси" (83%), а також значна частина "Освіти.ua" (63%) є запозиченим або доповненим матеріалом, отриманим із сайтів МОНУ, УЦОЯО чи інших джерел. Таким чином, можна говорити про дефіцит аналітичного контенту освітньої тематики в аналізованих ЗМІ». [4] І автор на цьому не зупиниться. Буде проведено ще й експертне опитування, яке лише підтвердить такі низькі результати. «Рівень освітньої журналістики в Україні за шкалою від "1" (низький) до "10" (високий) експерти (21 журналіст і

редактор ЗМІ освітньої тематики) в середньому оцінили на "5" балів. Із твердженням, що в Україні недостатньо авторського аналітичного контенту на теми освіти, за шкалою від "1" (цілком достатньо) до "10" (критично мало) респонденти в середньому погодилися на "7,5" бала». [11] Також опитування було проведене і серед учителів, головних споживачів освітнього контенту. Опитування показало, що більшість оцінила на 8,1 балів із 10 те, що потрібно створювати нові сайти, ресурси, куди публікуватимуться інформаційно-аналітичні матеріали. Але ж такого не повинно бути. Медіа та вчителі мають об'єднатися і працювати спільно, адже заради однієї мети працюють. Крім цього, на сьогодні, в Україні не існує жодного видання, яке створено для журналістів.

Опис загальної концепції інформаційного продукту. З усього вищевикладеного можна зрозуміти, що освітньої журналістики в Україні не так багато. З цією метою і було створено цикл освітніх програм, у даному випадку, про Володимира Вернадського - українського вченого, який просунув цивілізацію далеко вперед. Аудіовізуальний продукт, якому притаманний такий жанр як огляд. Цикл відео поділяється на дві частини: перша 16 хвилин, друга 18 хвилин. Відео в форматі 16:9 у якості 1920x1080. Формат був обраний не випадково. До 1960-х років усі фільми мали формат 4:3 що ближче до форми квадрату. Він чудово підходить для портретів та зображень предметів крупним або середнім планом, адже він відсікає зайві елементи з боків. Проте для групових фото, зображень кількох людей або пейзажних фото цей формат не дуже ефективний. Людський зір охоплює поле зору, ближче до 2:1, тому більшість деталей на фото 4:3 буде втрачено. Як стверджує Вощенко В.Ю.: «Щоб наблизити форму кадру до природного поля зору людей (і таким чином посилити візуальне сприйняття зображення на екрані), був уведений стандарт 16:9, що майже відповідає так званому «золотому перетину», який вважається співвідношенням найвідповіднішим естетичному сприйняттю зображення». [3] Далі автор прописує, що зображення з екрану має особливий характер і те що на відміну від об'єктів, які людина бачить «нечітко, фрагментарно та розмито» візуальні об'єкти з екрану постійно перед нами і їх чітко видно. Формат 16:9, як вже було

сказано раніше, був найближче за все до природнього зору людини. Крім цього цим форматом постійно користується телебачення. Люди вже звикли до цього жанру. Тому якщо зараз показати відео форматом 4:3, то це скоріш буде визивати дискомфорт. Крім цього, в самому інформаційному продукті, всі частини екрану приймають участь в відео. По боках постійно показуються фото, відеоматеріали, текст і т.д. Формат 4:3 лише зменшить місце, що погано буде сприйати на відео, бо увесь матеріал постійно потрібно буде розміщати в центрі. А якщо там не один матеріал, а декілька? Формат 16:9 дозволяє автору використовувати якомога більше пространства для своєї творчої діяльності.

Обґрунтування новизни інформаційного продукту. Цикл відео про Вернадського це інноваційний продукт створений за для головної мети: «Пропаганди освіти серед населення. Знаходження прихильників». Хоч до створення самого продукту було проаналізовано багато каналів, ми зупинимося на каналах моїх українських колег, а саме: «WAS: Популярна історія» [28] та «РЕАЛЬНА ІСТОРІЯ»[10].

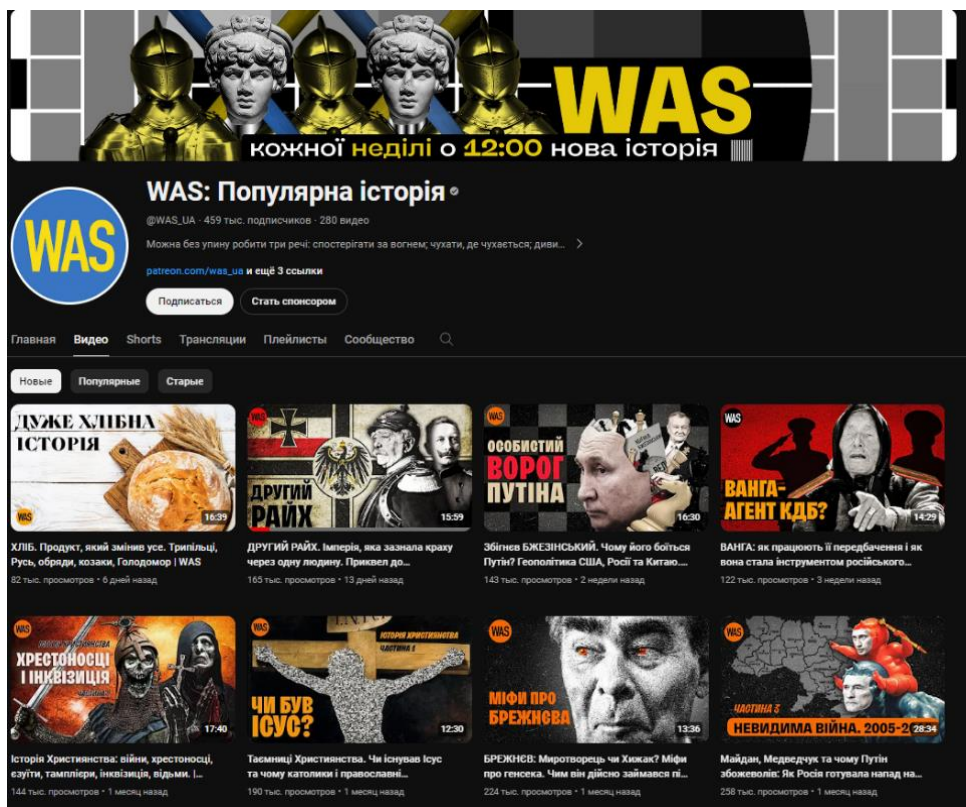

Рис.1.2 Канал «WAS: Популярна історія»

Аудиторія: 459 тисяч підписників. На каналі 280 відео, враховуючи з короткими відео. Почав своє існування в 2021 році. Канали розповсюдження: персональний сайт та канал в Telegram. Останні 46 відео набирають більше 100 тисяч переглядів, деякі доходять до 200 тисяч і більше переглядів. В основному найбільша кількість переглядів каналу дають відео про Радянський Союз, радянську тематику. Тривалість випусків мінімум 10-16 хвилин. Канал не записує ведучого на камеру. Всі відео мають голос ведучого та відеофрагменти, які доповнюють слова ведучого. Використовується багато моушн-графіки, що їде тільки на користь каналу. В роботах видно використання таких жанрів як: нотатка, огляд. Здебільшого Канал в кожному своєму відео знаходить причину щось сказати про політику сьогодення, особливо російської. Наприклад відео про Другий Райх починається має гарну вступну частину, але вже в основній роботі ми починаємо не з головного герою, (Другий Райх), а з Путіна. Порівнення політики Путіна з канцлером Отто фон Бісмарком. Наша програма, по-перше, буде мати кадри з ведучим, який в студії розповідає ту чи іншу тему. По-друге, канал буде намагатися уникати політики, розповідати про це тільки у разі необхідності, коли це потрібно за темою. Ми прагнемо, щоб люди, в першу чергу, почали критично мислити, дивлячись наші відео.

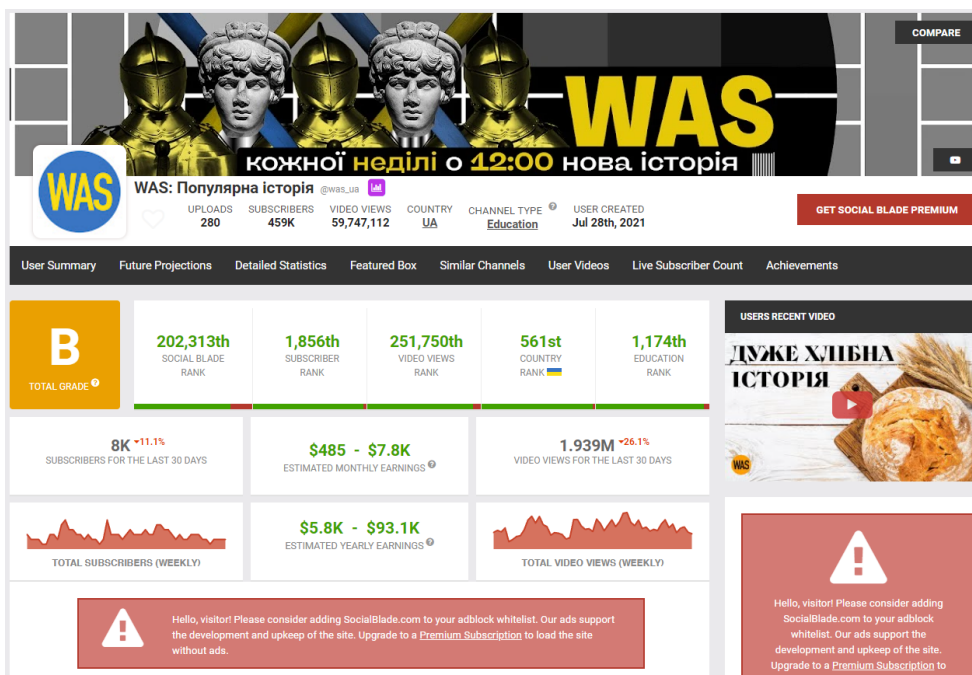

Рис.1.3 Аналітика каналу «WAS: Популярна історія»

Канал, в першу чергу, позиціонує себе як освітній канал, тому нехай більше приділить увагу саме освіті людини, а не політиці. В даному випадку критичне мислення автора вимикається, він починає мислити стереотипами, емоціями. Тепер про канал «РЕАЛЬНА ІСТОРІЯ». [10] Канал має аудиторію в 525 тисяч підписників, 69 відео. Канал почав своє існування в лютому 2023 році. Тривалість постійно коливається, але, в основному, випуски 20-30 хвилин.

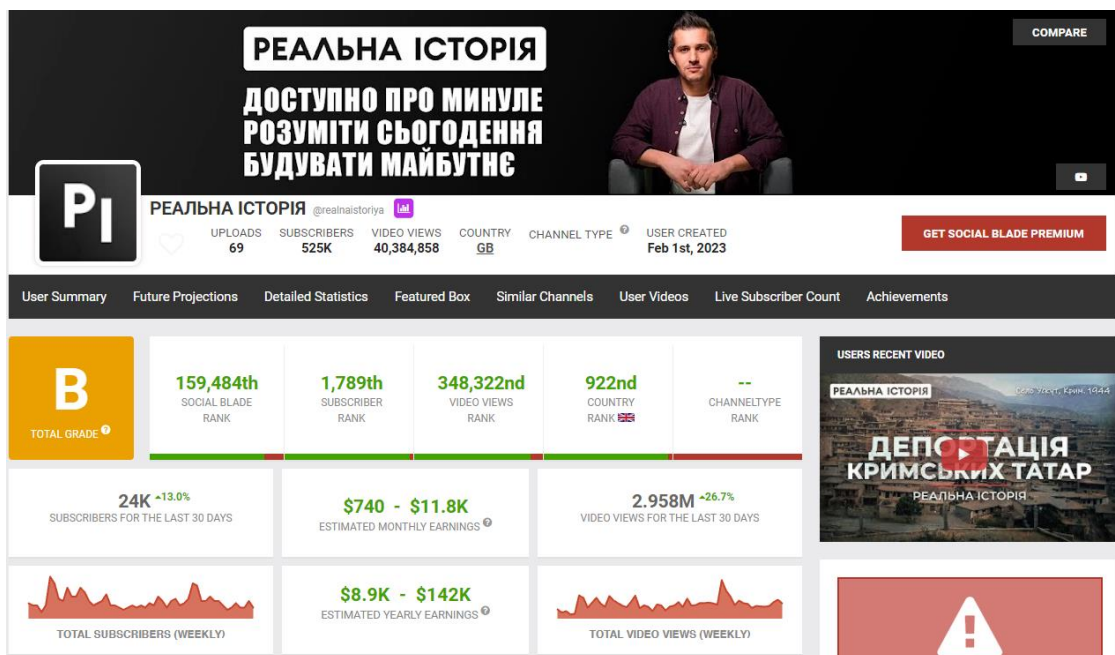

Рис.1.4 канал «РЕАЛЬНА ІСТОРІЯ»

Канал в своїх відео користується такими жанрами як інтерв'ю, нотатка, репортаж, огляд. Ведучий постійно в кадрі. З ним постійно ходить оператор. До відео ще додаються кадри з фільмів, інших джерел, які б могли доповнити роботу. Автор не заморочується так над монтажем, як минулий канал. Постійно використовує декілька відео шаблонів на своєму каналі як «інтро». На відміну від автора каналу «РЕАЛЬНА ІСТОРІЯ» в нашому інформаційному продукті, ми будемо розбирати причини того, чому це трапилося, які були мотиви таке вчинити, будемо більше занурюватися в терміни і намагатися якомога простіш пояснити складні наукові або історичні терміни. На нашому каналі буде більше використовуватися моушн-дизайну. Крім цього ми будемо подавати інформацію об'єктивно, з декількох сторін, як того потребують стандарти журналістики.

Автор каналу в останньому відео «Реальна історія депортації кримських татар» подає інформацію однобоко з застосуванням емоції, розповідаючи про багатостраждальний кримський народ, в більшості «героїв війни». І замість того, щоб більше заглиблюватися в цю тему, зрозуміти які причини до цього привели, автор тільки один раз сказав про, цитую: «міф, який розповсюджує Росія». Потім автор декілька разів повторює цей термін «міф», та говорить нам про те, що «кримські татари не були зрадниками». І далі каже нам що краще не будемо більше повертатися до цієї теми. На наш погляд, ця програма позбавлена аналізу того, що відбувалося. Автор освітлює тему тільки з одного боку повністю нехтуючи іншою стороною.

У нашому випадку, коли перша частина, особливо в початку, приділяється родичам Вернадського, зроблена навмисно. Це робиться для того, щоб людина зрозуміла характер героя, умови життя в яких його виховували, тобто для того, щоб ми більше занурилися у світ Вернадського, зрозумів його логіку і характер.

На відміну від двох попередніх каналів, наш інформаційний продукт буде робити посилання на ті джерела, з яких була взята інформація, щоб людина сама, при бажанні, могла перевірити достовірність сказаного. Так відео, і канал на якому це відео, будуть формувати довіру з аудиторією. Завдяки цьому у людини розвивається критичне мислення, довіра к людині не просто «на словах». Наш продукт виконує функцію освіти. Канал і автор цих відео сам має виховувати свою аудиторію, чим саме ми і займемося.

РОЗДІЛ 2. ПРОГРАМА «ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ»: ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ, КАНАЛИ ПОШИРЕННЯ, РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ

Цільова аудиторія інформаційного продукту. Перед опублікуванням програм про Вернадського велися емпіричні дослідження. 7 місяців тому був створений канал Sage [26]. На ньому публікувалися довгі відео і простежувалася активність аудиторії, враховувалися різні аспекти для впливу на ту чи іншу аудиторію. Завдяки аналітиці YouTube вдалося дізнатися про аудиторію: "час, коли глядачі дивляться мої відео", "вік і стать" (рис. 2.1). За час експерименту було набрано 190,5 тисячі переглядів. Також, завдяки особистим дослідженням і спеціалізованим майданчикам для аналізу, а саме SimilarWeb, VidIQ і JagaJam вдалося проаналізувати інші канали на історичну та освітню тематику. Як приклад були взяті канали "Реальна історія", "Післязавтра", "Файб", "Історія на карті" "WAS: Популярна історія". Із західних каналів за приклад бралися "VOX" і "John Harris".

Проаналізувавши і переглянувши ці канали, вдалося зрозуміти, який з каналів зростає, тобто на нього є попит, а який, навпаки, йде на дно. Також від кожного каналу, завдяки сервісам аналітики вдалося розрахувати дохід за рік, і кожен місяць окремо. Тобто зрозуміти який найприбутковіший час для каналу, коли його дивляться найбільше. Крім цього, переглянув аудиторію кожного. Скрізь більшість займають чоловіки. Щодо віку в кожного по-своєму, але здебільшого в когось переважає вік 25-34, у когось 35-44. На каналі "WAS: Популярна історія" переважає аудиторія 45-54. У всіх є спільне: їх не дивляться аудиторії від 13-17 і від 18-24. Тому при створенні каналу ми розуміємо, що наша аудиторія здебільшого буде у віці від 25 і до 54 років. Так і виявилось. На рис.2.1 видно, що прогнози справдилися.

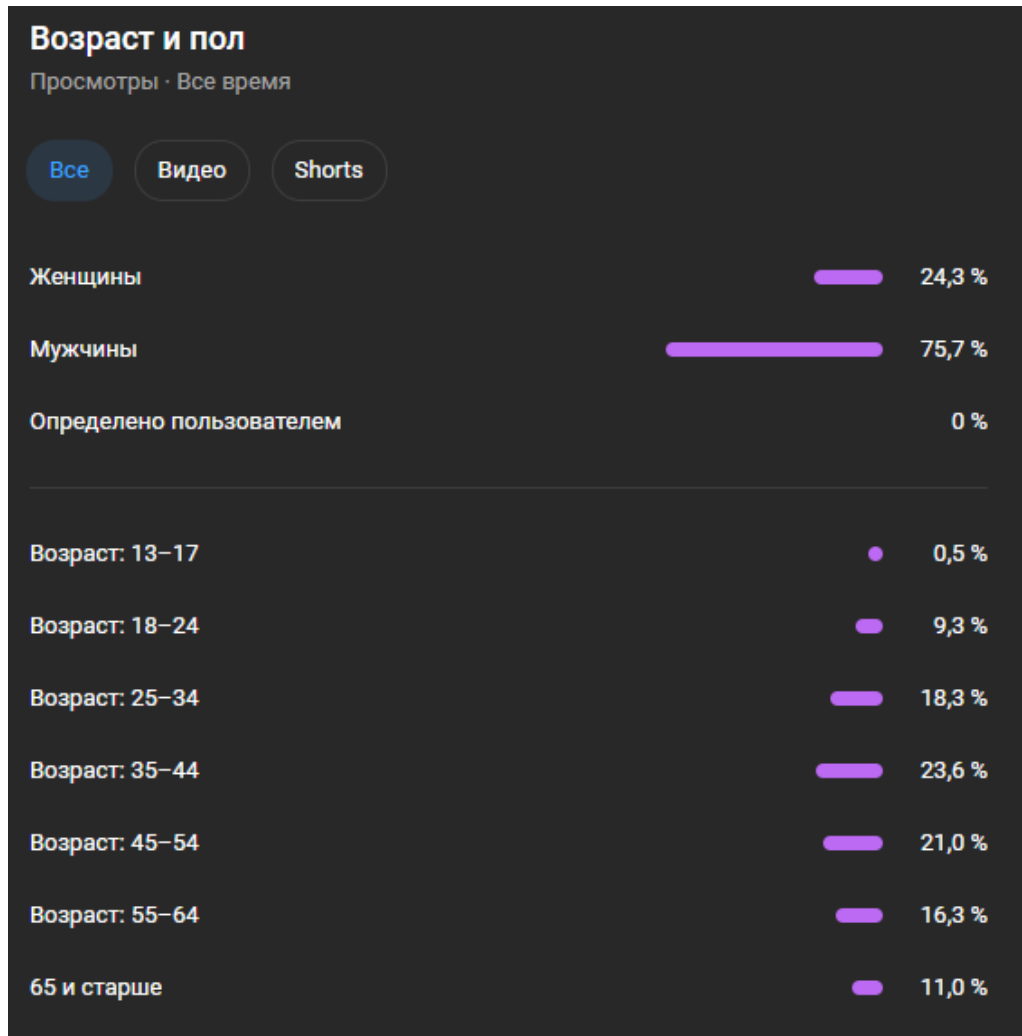

Рис.2.1 Аналітика каналу «Sage»

За цією статистикою зрозуміло, що канал дивляться здебільшого чоловіки. Цільова аудиторія якраз віку від 35 до 54 років. Дивує що постійного переможця немає, вони постійно ділять між собою перше місце. Крім цього, видно, що інші аудиторії теж далеко не відійшли. Аудиторія від 25 до 34 років посідає 3 місце (18,3%), змагаючись з аудиторією від 55 до 64 років, яка пішла не так далеко (16,3%). Дивляться люди навіть старші за 65 років (11%). Аудиторія від 13 до 17 років, як видно зі статистики, вважай, взагалі не цікавиться моїм каналом. Щодо вікової категорії від 18 до 24 років не все так однозначно. Незважаючи на такий низький показник порівняно з іншими (9,3%). Раніше він був і того меншим (5 %). Але з плином часу графіки постійно змінюються і, наприклад аудиторія від 18 до 24 років зростає. Це добре, але я все ж таки вважаю, що моєю цільовою аудиторією залишаться люди 35-54 років.

Канали поширення інформаційного продукту. На даний момент, вважаються сам YouTube (YouTube shorts) і TikTok. Згодом приєднається Telegram і Facebook. Дивлячись на нинішні тенденції, стало зрозуміло, що вертикальні відео - це ідеальна реклама свого каналу, бізнесу. Короткі відео отримують набагато більше переглядів. Якщо говорити на реальному прикладі, то відразу можна згадати американську компанію Adaptly, яка опублікувала свій кейс, де було два розділи: "Реклама на ТВ" і "Реклама на мобільному пристрої". Запустивши рекламу і туди, і туди, ми змогли спостерігати такий результат: "Вертикальне рекламне відео призвело до підвищення продуктивності за всіма напрямками, порівняно з горизонтальним, його догледіли до кінця в 11 разів більше користувачів, а вартість одного кліка за рекламним відео для вертикального формату була нижчою, ніж для горизонтального. Це доводить, що вертикал утримує користувачів". [2] Крім цього, витрати на розповсюдження рекламних відеоматеріалів зростають, а у 2016-му році вони вперше перевищили витрати на телерекламу.

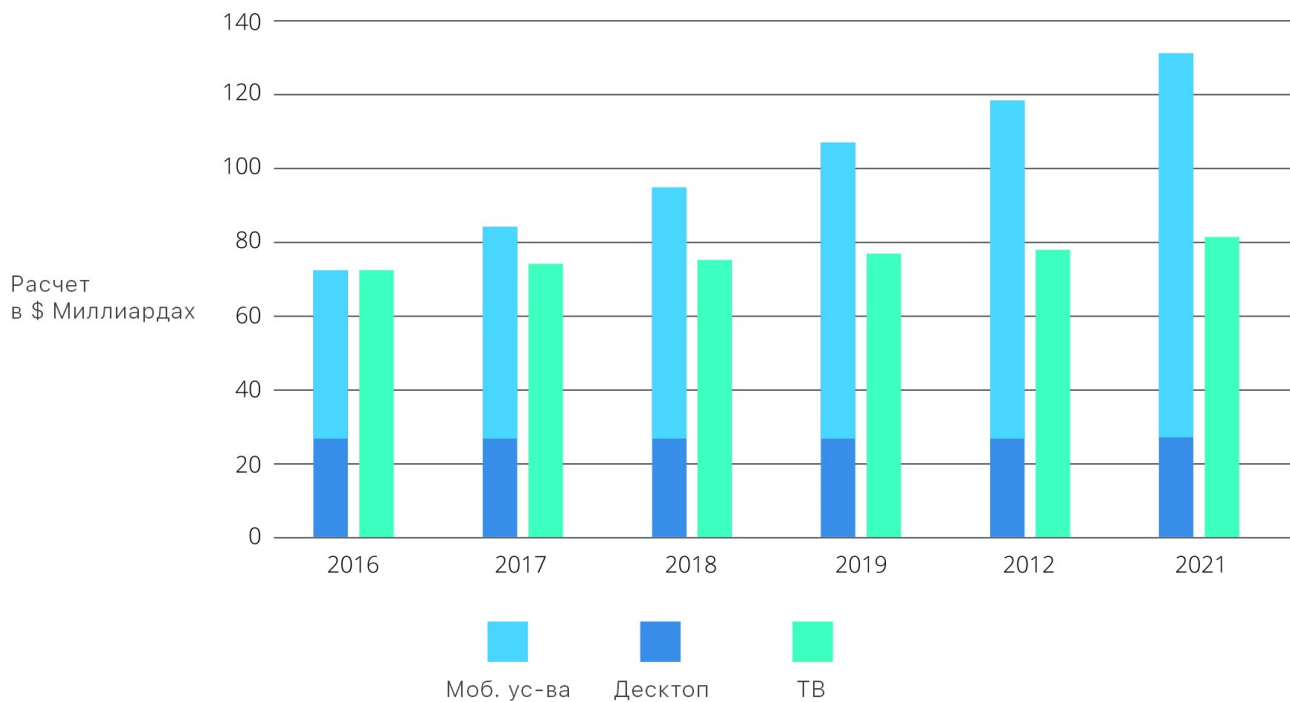

Рис.2.2 Витрати на розповсюдження рекламних відеоматеріалів

З'явилася нова робота і фахівці, які займаються короткими відео. Вони приносять величезний внесок, у вигляді трафіку. Про це можна сказати з упевненістю, оскільки нами проводився експеримент на Youtube-каналі "Sage" [26]. Суть досвіду полягала в щоденній публікації відео протягом місяця. Розглянемо графік:

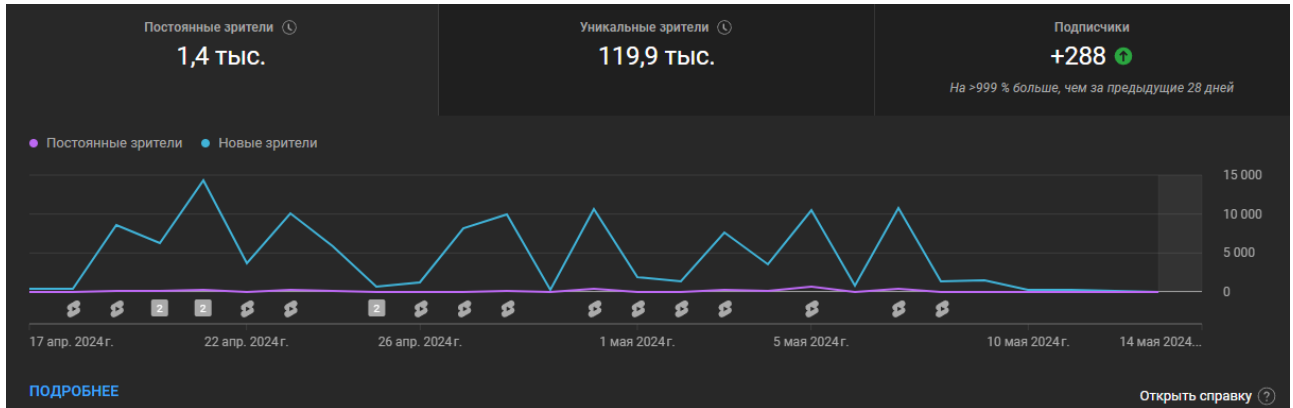

Рис.2.3 Аналітика каналу «Sage»

Як видно з графіка, відео кілька днів не випускалися, також останні дні на каналі не було коротких відео. Але незважаючи на це, за місяць вдалося набрати 288 підписників, що більше половини (зараз на каналі 501 підписників). У результаті, каналу вдалося отримати 1,4 тисячі постійних глядачів. Це глядачі, які часто відвідують канал, дивляться відео, але не підписуються. Відео в середньому набирають 2,5-3 тисячі переглядів. Найкраще відео набрало 15 тисяч переглядів. Короткі відео вимагають набагато менше ресурсів для створення, ніж довге. Крім цього, для вертикальних відео постійно видається безкоштовний трафік, що дає змогу більшій кількості людей побачити твій канал, твій бренд. Але в "кожній бочці меду є ложка дьогтю". З YouTube Shorts та сама ситуація. "Shorts приваблюють підписників і набирають багато переглядів, але ви можете помітити, що ці процеси не особливо позитивно впливають на довгі ролики. У чому ж справа? Аудиторія шортова любить гамбургери і колу, а ви їм устриці з Совіньон Блан подаєте". [17] Отже, щоб отримати монетизацію для свого каналу, потрібно виконати низку умов. Основних три: набрати 1000 підписників; набрати 4000 годин; набрати 10 мільйонів переглядів для загальнодоступних

відео. З аудиторією все добре, ми переконалися, що короткі відео допомагають швидко набрати аудиторію. Але проблема починається вже на другому етапі. Набрати 4000 годин потрібно тільки з довгими відео. Без коротких. Для монетизації довгих відео потрібно виробляти інший контент. А це більше роботи. Що робити? Проблема полягає в тому, що короткі відео в рази менше оплачуються YouTube порівняно з довгими відео. Настільки що процес створення коротких відео перетворюється на процес "відео заради відео". Найближчим часом YouTube вирішить цю проблему, але зараз картина така. Є вихід. Можна випускати найцікавіші моменти з довгих відео, що полегшує роботу і робить другий пункт у принципі здійсненим.

Ресурсні витрати на створення інформаційного продукту. Ще одним етапом стає розрахунок орієнтовних витрат для відеовиробництва повного циклу. Почнемо одразу з камери. Для зйомки програм нашого циклу використовується Blackmagic Pocket Cinema Camera 4K. Коштує така камера 48 050 гривень на офіційному сайті самої компанії. До нього додається об'єктив Canon Sigma за 25-30 тисяч гривень. Далі йде звук. Фірма RODE, модель WIRELESS GO. Вартість 9,5 тисяч гривень. Третім, але не менш важливим є світло. Для відео використовується 4 джерела світла. Одне основне, найпотужніше, обходиться в 6 тисяч гривень, решта 3 мають таку ж загальну вартість. Також чимале значення має заднє тло (антураж). Тут на нього було витрачено приблизно 8 тисяч. 6 тисяч на дві етажерки і 2 тисячі для предметів на полицях. Також використовую пару допоміжних джерел світла для додавання інших кольорів. У відео використовувалися червоні та сині кольори.

І це лише обладнання, призначене для зйомки відео. Але ж після зйомки приходить етап монтажу, в якому відео ріжеться, редагується. Для цього ми використовуємо програму компанії Adobe Premiere Pro. Крім цього, для накладення ефектів і створення прев'ю використовуються програми від тієї ж компанії, а саме After Effects і Photoshop. За ці програми потрібно платити помісячно. За місяць користування цими програмами виходить 1000 гривень. Таким чином, загальна вартість становить: 102 550 гривень. Це одноразові

витрати. Крім цього, до цієї суми додається постійна плата за програми для монтажу та фото – 1000 гривень. Для початківця є інший, дешевший, варіант, який також був випробуваний.

Почнемо з тієї ж камери. У нашу епоху можна знімати відео на телефон, не обов'язково "iPhone" або "Samsung", цінник яких може бути нарівні з ціною напівпрофесійної камери Panasonic Lumix DC-GH5 Body (55 тисяч гривень). Достатньо взяти телефон Google Pixel 3 або 4 моделі. Вартість Pixel 4 у середньому по ринку 7-8 тисяч гривень. Це за умови, що він новий. Наприклад, вживаний телефон тієї ж марки можна знайти за 4-6 тисяч гривень. З пам'яттю 128 ГБ. Камера чудова. Проводив на ній зйомку, якість чудова. Більша частина коротких відео була знята за допомогою телефону і кілька з них подолали позначку в 10 тисяч переглядів. Телефон дає змогу вести зйомку в 4К, під'єднати інші пристрої, що допомагають під час зйомки. Лінз ніяких не потрібно. У цьому й проблема. Телефон багато захоплює зайвого простору, тому, коли хочеш зробити хорошу картинку постійно захоплюєш сміття або простими словами те, що краще не показувати в кадрі. Якщо говорити за мікрофони, то є два варіанти. Один дротовий, другий бездротовий. Обидва були випробувані. Якщо говорити за дротовий, то для початківця найкраще взяти мікрофон Boya-VU-M1. Коштує всього 598 гривень у магазині Rozetka. Другий варіант - це бездротові мікрофони компанії Ulanzi, модель J12. Вартість цього мікрофона була 1100 гривень. Якість звуку краща, ніж у попередньої петлички. Добре захоплює звук, особливо у великому порожньому приміщенні, де є відлуння. Легко підключається до телефону, інтуїтивне управління.

Світло. Потрібне одне основне джерело світла з хорошою потужністю. У моєму випадку цим світлом виступає кільцева лампа вартістю у 2000 тисячі гривень. Можна регулювати потужність і температуру світла. Для коротких відео цього набору вистачає з лишком. Для довгих відео знадобився б ще один, а краще ще 2 джерела світла. Для контрольного світла, яке могло б тебе відокремлювати від фону, може використовуватися навіть слабенький світильник. У нашому випадку це – великий старий монітор, на якому вмикається цікавий анімований арт. Крім

гарного антуражу, монітор своїм світлом відокремлює тебе від фону. Другим джерелом світла може послужити настільна лампа ціною 500-600 гривень. Крім цього, було б добре мати кілька джерел світла різних кольорів. Далі антураж. Спочатку можна виступати перед стіною. Так, однотонно, не так цікаво, але цю проблему можна вирішити за допомогою монтажу.

Тепер щодо програм. Для відеомонтажу радиться використовувати Davinchi Resolve. Є безкоштовна версія. Її буде достатньо. Або ж, якщо монтувати весь процес на телефоні, підійдуть такі програми як "VN" (Video Editor & Maker) або "CapCut". Обидві програми безкоштовні. Для прев'ю відмінно підійде Canva. Програма безкоштовна. Навіть якщо взяти за найдорожчим тарифом, то це задоволення обійдеться в 11 700 тисяч гривень. Це приблизно в 9 разів дешевше за перший варіант. Таким чином, якщо є достатня обізнаність у створенні відео, то буде достатньо дешевого обладнання, щоб зробити красиве і гарне відео.

РОЗДІЛ 3. ПРОГРАМА «ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ»: ЕТАПИ СТВОРЕННЯ, ПУБЛІКАЦІЯ, ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Етапи створення інформаційного продукту. Створення інформаційного продукту проходило у шість етапів: формування ідеї, пошук інформації, написання сценарію, підготовка і зйомка, монтаж, публікація.

Ідея. Від ідеї залежить 60, якщо не 70% успіху. Якщо ідея цікава, то аудиторія буде її дивитися, незважаючи на погану картинку, однотонний задній фон (стіна). Як приклад, є канал "Старая птица" зі 190 тисячами підписників. Дівчина сидить за столом на кухні. Камера не найкращої якості, найімовірніше, знімає на телефон. Захоплює багато чого зайвого. Але воно цікаве. Дівчина веде блог про своє життя, розповідає цікаві історії. Відео мало не повністю складаються з одного плану. Жодних фото, футажів, руху. Просто цікава історія. Цікава ідея.

Володимир Іванович Вернадський як герой програми був узятий не дарма. Він є цікавою людиною і вченим. Під час перегляду історії Володимира Івановича думаєш, що без Божого промислу тут не обійшлося. Крім його праць можна додати трохи містики і гостринки. Чого тільки варте життя родичів Вернадського. Кожен цікавий. Крім цього, як ми знаємо, Володимир Іванович великий учений, який зробив неоціненний внесок у світову науку.

Пошук інформації. Це важливий етап, від якого залежить те, що буде у відео. Можна просто взяти інформацію з першої пари сайтів. Скомпонувати і далі робити сценарій. Але це не серйозно і є повною неповагою до своєї аудиторії. Для пошуку найкраще знаходити першоджерела: документи, архіви, щоденники самого автора. Крім цього, наприклад, життя Володимира Вернадського описувало багато письменників. У таких біографічних виданнях можна знайти чимало цікавих фактів про головного героя. Для пошуку можна порадити програму Google Scholar, Google Arts & Culture. Це все в програмі Google. Завдяки першій можна знайти наукові документи, статті, книжки. У другій можна знайти фото головного героя, які можуть підтвердити або спростувати ту чи іншу інформацію про нього.

Написання сценарію. "Незалежно від того, який тип сценарію ви пишете, ви можете взяти за основу типову трьохактну структуру оповіді" [29]. Вона складається з: Акт I. Установка; Акт II. Конфлікт; Акт III. Рішення (рис. 3.1). "У першому акті ви знайомите аудиторію з проблемою, з якою вона може зіткнутися. У другому акті ви загострюєте проблему до її кульмінації. А в третьому акті ви вирішуєте проблему для своєї аудиторії, тим самим досягаючи дозволу". [29] Крім текстового сценарію тобі, як режисерові, потрібно спланувати як перетворити текст на папері на картинку, на відео. Часто виникає так що, на папері все добре, а от коли справа доходить до відео виникають проблеми.

Рис.3.1 Схема історії сценарію в трьох актах

Крім цього, потрібно подбати про локації, плани камери, емоції та останнє, але не менш важливе - це звуковий супровід.

Крім трьохактного сценарію, є сценарій із п'яти актів. Як пояснюється на каналі Мах Kindeev [22] сценарій ділиться на: 1. Експозиція. 2. Зав'язка. 3. Основна дія; 3.1 Епізоди; 4. Кульмінація; 5. Розв'язка. Автор відокремив "Експозицію і "Зав'язку", а також "Основну дію" з "Кульмінацією".

Підготовка та зйомка. Цей етап має свої складові: світло, камера, звук, локація, психологія. Підемо по порядку.

Світло. На каналі "OneSideMedia" [23] розповідається про 3 основних світла, а саме: малювальне, заповнювальне, контрове світло. Якщо коротко, то малювальне світло - це основне світло. Як правило, виставляється з лівого або правого боку обличчя людини під 45 градусів. Малюючим називається тому, що малює тіні на обличчі людини. Заповнювальне світло ставиться з протилежного

боку від малювального. Як зрозуміло з назви, він заповнює ті прогалини, ті тіні, що дає той, хто малює. Важливо, щоб світло, що заповнює, було не сильнішим за те, що малює, щоб, по-перше, не стати основним. А по-друге, ми маємо розуміти, що людина дивиться відео на телефоні, телевізорі, комп'ютері. На плоских екранах. Світло і тіні дають глибину картинці, створюють ефект 3D. І ще одне джерело - це контрове. Ставиться зазвичай за ведучим. Його головним завданням є відділення людини від фону. Світло створює світловий контур на людині. У моєму ж випадку я використовую ще одне джерело світла, а саме фонове. Головним його завданням є освітлення заднього фону.

Камера. Перед тим як почати запис потрібно налаштувати камеру. У відео на каналі "Термин" [12] за 2,5 хвилини поясняють три головні показники: діафрагма, витримка та ISO. Далі важливо розібратися з об'єктивом, оскільки в кожного свої характеристики. Якщо зйомка статична, то камеру закріплюємо на штатив. І починаємо знімати. І починаємо знімати.

Психологія. Під цим пунктом варто розуміти роботу ведучого, а саме як потрібно поводитися перед камерою. Для цього найкраще подивитися відео каналу "DANIL KORS" [18] і відео каналу "Pluzhner Factory". [24] Ведучі чітко зможуть розповісти про найчастіші помилки і дати поради для позбавлення від того чи іншого недоліку. Але якщо ми говоримо вже про більш серйозну роботу, особливо в галузі психології, то я б порадив книгу Роніна Р. "Своя розвідка" [11]. Взагалі її подають як цінний посібник для служб комерційної розвідки та безпеки, детективних і охоронних агентств. Але я б його порадив і журналістам. У книзі розповідається про те, як потрібно шукати інформацію, вербувати людей (інформатори), як зацікавити людину співпрацювати, і головне - психологія людини, про яку написано в третьому розділі книги. Ось кілька цитат із неї: "банальний початок орієнтує на банальність усієї бесіди", [11] "одне й те саме зауваження, що критикує, вимовлене спокійним рівним тоном, здатне викликати збудження в холерика, приплив енергії в сангвініка, втрату настрою в меланхоліка й зовсім не впливати на холоднокровного флегматика" [11] або "приємно розмовляти з людьми, що мають жваве обличчя та експресивні жести,

а також з тими, хто спонтанно приймає невимушену позу (із суб'єктами, які під час розмови відкидаються назад або розвалюються в кріслі, зазвичай почувуються не дуже затишно)" [11]. І це не все, напрямок очей, тон голосу, ведення мови та інші важливі аспекти, які рекомендуються до прочитання. Взявши на озброєння все це, можна спокійно зніматися на камеру.

Монтаж. Тут хорошими помічниками для початку може бути канал "Roman Volharov" [25]. Зараз автор припинив свою діяльність, але навчальні відео залишилися, що дає змогу вчитися. Крім цього, крім програми для монтажу Premiere Pro, дається навчання і для DaVinci Resolve і After Effects. Для початку буде достатньо, якщо ж хочеться отримати матеріал цікавіший, але де вже потрібні мінімальні знання, то я б порадив канал "Cinescom.net". [16] Команда професіоналів розповідають цікаві речі, дають практичні поради як прискорити свою роботу в разі. Перед початком монтажу раджу вивчити і знати як "Отче наш..." такі терміни як: композиція, крупність кадру, динамічний монтаж, принципи монтажу. У монтажу, як і в кіно, є свої постулати. Для того щоб робити правильно, потрібно знати правила. Тільки потім, навчившись робити за правилами, можна буде якісь із них порушувати. Крім цього, окрему частину варто приділити звуковому супроводу. Щоб зрозуміти значущість музики, то раджу переглянути відео із Зазнобіним В.М. на сайті Закон Времени. [6] Хорошого каналу, який навчить використовувати музику я не знаю. Можу порадити відео каналу "John Harris" [19]. Автор сам розповідає, як він використовує музику. Глибоко в деталі не вдається, але дивлячись його відео, ви навчитеся правильно користуватися звуковим супроводом. Крім довгих відео є й короткі. Для їхнього монтажу можна скористатися допомогою штучного інтелекту, а саме: Runway, Leonardo AI, Midjourney, CapCut, Topaz AI. Кожна нейронка відповідає за свої речі. Runway допомагає оживити щось, шляхом анімації. Також цей ресурс може розділити одне велике відео на багато коротких. Це вже з урахуванням монтажу самої нейронної мережі. Leonardo AI та Midjourney можуть створювати хороші якісні фотографії. Важливо розуміти, як створювати такі фото. Багато що залежить від того, які у людини великі пізнання

в правильному формуванні запиту програмі. Якщо правильно формуєш запит, то програма робить все як треба. І нейронка Carcut, вбудована в програму. Може відокремити фон від головного героя, підвищувати фото або відео у форматі. Це дає змогу підвищувати якість матеріалів, тобто відео цілком. Ще одна нейронка Toraz AI дає змогу так само підвищувати якість відеоматеріалів. Але на відміну від CarCut якість відео в Toraz AI можна регулювати самостійно, тобто керувати всіма процесами, від чого, звісно, успіх залежить більше від тебе.

Публікація. Змонтувавши відео настає останній, але не менш важливий етап. До цього етапу ми ще додаємо і превью, фото на заставку. Коли готуєшся викласти відео на YouTube, то варто розуміти, що етап публікації ділитися на чотири етапи, а також які колонки найголовніші, а які можна пропустити. Перше поле – це назва. Хороший заголовок інтригує, пробуджує інтерес у глядача. Також у заголовку важливо мати ключові слова або так звані "ключі", які допомагають знайти твоє відео серед інших. Далі, одразу ж за заголовком, йде поле під назвою "Опис". Там можна коротко написати, про що відео, поставити посилання на головну сторінку свого каналу або ж інші свої канали, групи в соцмережах. Тут також важливо використовувати ключі, але органічно. Мається на увазі не просто перерахування потрібних слів, а їхнє непомітне для глядача впровадження в текст. Це допоможе пошуковій системі знайти твоє відео.

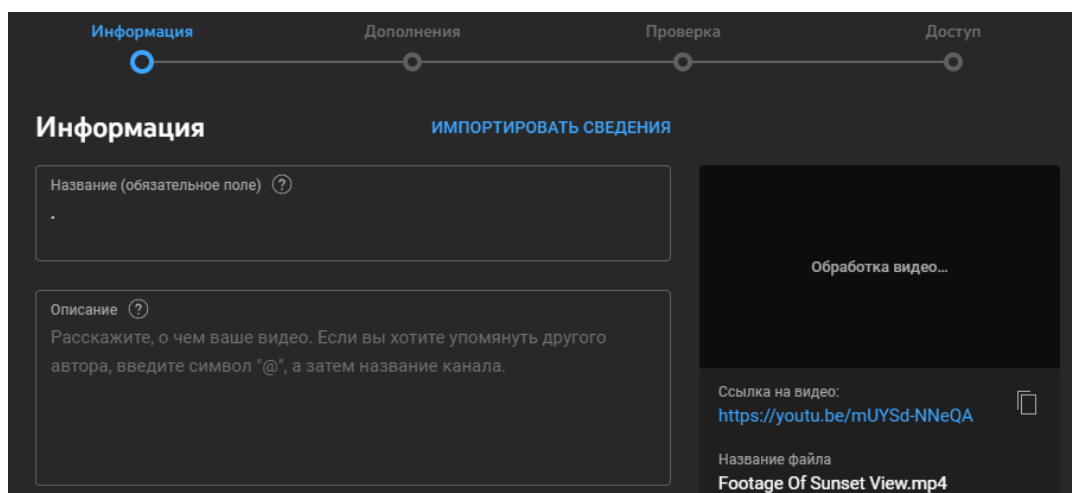

Рис.3.2 Вікно для заповнення даних відео перед публікацією

Більше розібратися в цій темі нам допомогли матеріали каналу «Український офіс Ютуб | Єлець Максим». [14] Якщо казати про західні канали, то тут підійде канал «VidIQ» [27]. Ці два канали більше розкажуть про ключові слова, систему пошуку Youtube, як правильно оптимізувати відео.

Ще одним важливим полем вважається поле з назвою "Теги". Тут уже розміщуються ключі, які допомагають підняти відео в пошуку. Це все SEO. Якщо у всіх цих графах будуть правильно вказані ключі, то відео займатиме перші рядки в пошуку, що дасть йому додаткові перегляди. Як приклад, слід уявити людину, яка користується пошуковиком і в неї виникла потреба купити взуття. Вона вписує запит і дивиться, як правило, перші сайти, що випали їй. Максимум подивиться 2 сторінки, але ж їх десятки.

Поширення інформаційного продукту. Цикл програм про Володимира Вернадського опубліковане на YouTube каналі Sage UA. Відео складається з 2 частин: "Юність Вернадського: перші кроки у світ науки. Історія роду" та " В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського". Програми публікуються на YouTube. Поширюється завдяки TikTok, і тому ж YouTube, тільки у форматі коротких відео. Майданчик YouTube – це найідеальніше і найзручніше місце для публікації довгих відео. Як приклад, скажу, що довгі відео не актуальні для Інстаграма. Тікток лише недавно почав вводити правила і збільшувати хронометраж своїх відео, тому довгі відео можна спокійно заливати на нього. Ютуб спочатку створювався для викладання довгих відео. Також цей майданчик уже перевірений роками, довівши свою стійкість і повноцінність. YouTube був створений ще в далекому 2005 році і за цей час встиг набрати величезну аудиторію. Таку, що цей відеохостинг став найпопулярнішим і другим за відвідуваністю сайтом у світі за кількістю відвідувачів. Для молодого журналіста-початківця це найкращий майданчик для творчості, роботи і пошуку прихильників.

Програма «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей», що складається з двох відео, була опублікована на платформі Ютуб: «Історія роду. Юність Вернадського: перші кроки у світ науки.»

(24.05.2024) та «В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського» (25.05.2024).

Уже протягом першої доби – на 26.05.2024 – канал Sage UA зміг набрати 26 переглядів сумарно з обох частин. Результат для новоствореного каналу непоганий. Під відео було залишено декілька позитивних коментарів. Алгоритми YouTube аналізують відео і сам канал. Проходить деякий час і платформа почне більше поширювати це відео. Найближчим часом планується поширення відео через ТікТок. На цьому етапі поширення продукт потрібно буде адаптувати під ту аудиторію і платформу.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ «ПРОГРАМА «ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ» ІЗ АВТОРСЬКОГО ЦИКЛУ «ЦІКАВЕ ПРО ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ» НА ПЛАТФОРМІ ЮТУБ».

Сценарій першої частини програми «Володимир Вернадський».

Назва: «Історія роду. Юність Вернадського: перші кроки у світ науки.»

Текст сценарію: Уявіть собі людину, яка за 50 років до створення інтернету передбачила його виникнення і величезний вплив на життя людей. Людину, яка проклала шлях до сучасної ядерної фізики, задовго до відкриття урану. Людину, яка заснувала цілу науку – біогеохімію, не маючи попередників і аналогів. Такою людиною був Володимир Іванович Вернадський. Вчений, чия творча спадщина не перестає дивувати та надихати людей і досі. Хочете дізнатися більше про цю незвичайну людину? Тоді приготуйтеся до захопливої подорожі у світ його ідей і відкриттів! У цьому відео ми дізнаємося про предків Вернадського, про те, що Володимир Вернадський міг і не народитися, а як наслідок, не явити своїх великих відкриттів світу. Також у цьому відео ми відповімо на такі запитання: "Звідки походить рід Володимира Вернадського? Як Володимир Вернадський формувався? Що вплинуло на його характер? Що його спонукало вивчати науку? Як його предки цьому посприяли?". Але перед тим, як почати, не забудь підписатися і залишити свій коментар. Ну, а мене звати Олександр Ольховський і ми починаємо.

Як правило, уміння мислити, погляди і світогляд формуються завдяки своєму оточенню. Тому я вбачаю за необхідне для початку розповісти Вам про родичів Вернадського (А гарно це ти придумав). Повірте, там багато чого можна знайти цікавого. І принаймні більшість із вас зрозуміє, що ("Випадковості не випадкові"), звідки взялася любов до наук, пізнання чогось нового, звідки в нього такий характер, і врешті-решт, що стало каталізатором для майбутніх відкриттів нашого головного героя.

Почнемо з того, що рід Вернадських за родинними переказами походив із Литви й іменувався просто Верна. Литовський шляхтич Верна перейшов на бік козаків. Був спійманий польською шляхтою і страчений, але на той час уже мав сина, який залишився на Запорозькій Січі як "вільний військовий товариш". Тут же допускаються версії і про те, що був шляхтич не литовцем, а якимось шукачем пригод із типовим для багатьох європейських народів ім'ям Бернар. Звідси й походить рід Бернацьких (*За іншою версією Вернацькі). Так-так, раніше роду Вернадських не було, вони звалися Бернацькими. Прадід же Володимира Вернадського, Іван Миколайович Бернацький, священник, свого часу розв'язав проблему з дворянством. Це якраз припадає на момент, коли Катерина Велика вирішила зруйнувати козацьку вольницю. Після руйнування людям довелося постаратися, щоб потрапити не в податний (тобто, до кола тих, над ким можна було тілесно знущатися і тих, які зобов'язані були платити податі), а в дворянський стан. Одним із таких людей став, як ми вже зрозуміли, прадід Вернадського, якому все ж вдалося його отримати, але не без проблем. У нього не було документів, що доводять його дворянське походження (**Мем: Листоноша Печкін: "А я вам дворянство приніс"**), через що йому довелося підтверджувати свій "шляхетський спосіб життя" дюжиною свідчень свідків. До речі, схожа ситуація була і в Гоголя. Але це дворянство залишало ой які сумніви.

В Івана Бернацького народилося три сини. Ми ж поговоримо про найстаршого Василя Івановича Бернацького, тому що наш головний герой характером піде у свого діда. Батько Василя хотів, щоб усі сини пішли його стопами, тобто у священнослужителі, тож він примусив Василя Бернацького вступити до духовної академії. І що ви думаєте, вступив? (**Мем: Ні**) Василь Бернацький пішов пішки зі свого села Церковщина (Чернігівська область) до Москви, що, на секундочку, приблизно 780 км. Ось це прагнення до навчання. Одразу згадуються розповіді батьків, коли вони тобі розповідають про свої походи до школи через ліс, рови, сніг. Як дорогою ще й встигали «замочити» ведмедя. Загалом не дорога, а смуга перешкод. І так розповідають, що ця прогулянка в 780 км. здається дитячим сном. Ліричний відступ, продовжимо.

Василь Бернацький вступає учнем до Московського госпіталю. Живе впроголодь, але таки закінчує навчання. За свою військову службу в ролі військового лікаря Василь Бернацький встиг походити в походах із Суворовим та Кутузовим. То був важкий час. Особливо важким він був для Василя Бернацького, адже він ніс на собі тяжкий тягар прокляття, накладеного батьком. А тоді це, повірте, було неабиякою справою. Взагалі Василь Бернацький, на відміну від свого батька, віруючим не був. Воно й не бачено, адже спеціальність Василя спонукала до цього. Розтинаючи трупи, бачачи результати хвороб, мук і смерті, зокрема немовлят, починаєш розуміти, що медицина здатна допомогти людям набагато більше, ніж будь-які благання. Тому мимоволі починаєш сумніватися в дієвості проклять. Але це не заважало Василю Бернацькому щоразу в момент небезпеки казати собі: "Чи не цю мить обрала доля для звершення батюшкиного прокляття?" Встиг аж 5 років побувати в полоні у французів. Через свої принципи Василь Іванович не ділив людей на чужих і своїх, лікував усіх – і російських підданих, і французів, за що його випустили і нагородили орденом Почесного легіону. Пізніше удостоївся дворянського статусу, і змінив своє прізвище на вже знайоме нам усім Вернадський. Сумно тільки те, що для наступних поколінь Василь Іванович не залишив жодної фотографії. Хоча, як запевняв нашого головного героя його батько Іван Васильович Вернадський, ось цей портрет був точною його копією. Ну, прям вилитий він. Одна проблема. Зараз на екрані ви бачите портрет Джорджа Вашингтона, першого президента США.

І тут можна було б завершити про Василя Вернадського. Встиг одружитися, жив спокійним життям. Але ні. Прокляття батька повернулося і не давало Василю спокою. Усі його діти помирали ще з малих років. Тих, кому вдавалося дожити до юних років, уже чекала смерть. Але ж, на секундочку, у Василя Вернадського було 4 дитини. Троє з них померли. І саме тоді, можливо, увірувавши в прокляття батька, він вирішив назвати 4 дитину на честь батька – Іван. І, як не дивно, саме ця дитина спокійно доживе до старості.

І уявіть собі, що саме тоді рід Вернадських міг би перерватися і світ не зміг би побачити тих праць Володимира Вернадського, які змінили б увесь світ. І тут у глядача з'являються резонні запитання: "Навіщо ти взагалі мені розповідаєш про діда Володимира Вернадського? Чи не йдеш ти занадто далеко від головного питання? Адже дід так і не зустрівся з Володимиром Вернадським, яке він має до нього відношення?" На це я вам відповім, що Володимиру Вернадському чимало якостей і рис характеру перейшло саме від діда, а саме: любов до науки, доброта, самостійність, прага вчитися новому, чесність. І так, я розумію, що характер формується в кожного самостійно, немов відбитки зубів, однакових не знайдеш. Але це не скасовує того факту, що в людини з'являється схильність до формування тієї чи іншої навички або риси характеру. При цьому важливо зазначити, що саме сім'я (**Мем: Домінік Торрето "Сім'я - це найважливіше"**), предки спонукають нас на своєму прикладі бути на них схожими. Володимир Вернадський не виняток. Ще з юних років він цікавився історією своїх предків. Він навіть завів у щоденнику окремих розділ, куди записував усі відомості, сказані його батьком і матір'ю про своїх предків. Цитата: *"Сім'я повинна виробляти хороших працівників на користь людську... вона повинна пов'язувати молоде покоління з поколінням, що закінчує життя, - вважав він. - І ніколи такий зв'язок не буде існувати, якщо немає відомих сімейних переказів, відомих загальних цілей, на які покладена праця і предків, і підростаючих поколінь"*.

Перебивка.

Чимале значення в житті Володимира Вернадського відіграли його батько Іван Васильович Вернадський та його дядько Євграф Максимович Короленко. Саме вони навчили нашого маленького героя любові до наук, нестандартного мислення, вміння правильно ставити собі запитання. Ще в ранньому дитинстві Володимир Вернадський часто перед сном любив гуляти зі своїм дядьком під нічним небом, де вони фантазували на різні теми. Тоді ж Євграф Максимович і виголошував такі афоризми: *"Земля є живий організм"*. Або ж цитата: *"Земля росте і вдосконалюється разом із людиною... Море очиститься під руками людини. Безплідні частини Азії та Африки затонуть, а такі країни, як Італія,*

виступлять із морів, гори знизяться і дадуть ніби нові країни, тепліші й родючіші". Людина, перебуваючи на Землі, надає їй штучним чином сили, яких вона не має внаслідок одних лише природних законів"

Подібні, здавалося б, фантазії, погляди Є. М. Короленка на розумну перебудову планети людиною певною мірою передбачають думки В. І. Вернадського про геологічну і космічну роль людини і про ноосферу – сферу розуму. Чи випадково це? Як писав сам Вернадський: *"Я довго після цього не міг заспокоїтися. У моїй фантазії ми блукали через нескінченний світовий простір; падаючі зірки оживлялися, я не мирився з млявістю Місяця і населяв його цілим роєм істот, створених моєю уявою".*

Думаю, далі вкопуватися в це не будемо. Поговоримо краще про людину, заради якої ми всі тут зібралися. Володимир Вернадський народився 12 березня 1863 року в Петербурзі. Через п'ять років, через поганий стан здоров'я батька, сім'я переїжджає до Харкова.

Навчившись у ранньому віці читанню, Вернадський годинами сидів за книжками, читаючи їх без особливого розбору. Велике враження справили географічні книжки, описи подорожей і великих явищ природи. Сам Володимир Вернадський пише: *"Життя в Харкові, - згадував він, - уявлялося в той час мені одним із найкращих життів, які можна побажати. Найсвітлішими хвилинами уявляються мені в той час ті книжки і думки, які ними викликалися, і розмови з батьком і моїм двоюрідним дядьком Є. М. Короленком".*

1873 року вступає до Харківської гімназії, але пробув там недовго. Уже 1876 року сім'я знову виїхала до Петербурга. Там 1881 року молодий Вернадський вступає на природниче відділення фізико-математичного факультету Петербурзького імператорського університету. Як виявилось, не дарма. Спочатку були великі сумніви щодо цього вибору, герой вагався, адже, крім природознавства, Володимир рівною мірою захоплювався історією та астрологією. Тут і відбуваються найкращі роки юності Вернадського.

Тут, Володимир з головою зануриться у вивчення наук. Благо й обставини до цього сприяли. Його викладачами були такі великі уми як Менделєєв,

Докучаєв, Сеченов, Бекетов, Бутлеров. Це були великі уми. Вони не просто розповідали матеріал, вони зацікавлювали студентів, викладали студентам новітні результати власних досліджень, ділилися сумнівами, розповідали про нові гіпотези і плановані роботи. Уявіть, що це означає – отримувати інформацію з перших вуст. Це дорогого коштує. Як згадував згодом сам Вернадський, цитата: *"На лекціях багатьох із них відкрився перед нами новий світ, і ми всі кинулися пристрасно й енергійно в наукову роботу, до якої ми були так несистематично й неповно підготовлені минулим життям"*.

Наставником Вернадського був Василь Васильович Докучаєв – «батько» школи наукового ґрунтознавства та географії ґрунтів. Щоб більше зрозуміти, наскільки гарним учителем був Докучаєв, наведу цитату з Вернадського: *"Під його поясненнями, мертвий і мовчазний рельєф раптом оживав і давав численні та зрозумілі вказівки на генезис і характер геологічних процесів, що відбуваються в прихованих його глибинах"*.

Саме Докучаєв змусив Вернадського звернути увагу на динамічний бік вивчення мінералогії. Вивчення мінералів у часі. Володимир завжди поважав Докучаєва і вважав, що той його любив. І радість Вернадського не матиме меж, коли всього за якихось кілька років у листі до Вернадського Докучаєв напише: *"Дорогий, незабутній для мене, Володимире Івановичу"*. В університеті Вернадський став членом своєрідного студентського товариства, куди входив друг його дитинства О. Корнілов і такі згодом відомі вчені, як брати Сергій і Федір Ольденбурги, Д. Шаховський, І. Гревс та інші. Першим правилом так званого братства було *"Працюй якомога більше. Витрачай на себе якомога менше. На чужу нужду дивись як на свою"*. Ще однією цікавою ідеєю цього братства полягала в тому, щоб на спільні гроші купити маленький маєток, який у скрутний час міг би дати притулок будь-кому з братства. Над назвою думали недовго. Вирішили назвати маєток Приютине. Цікаво, що згодом студенти так і не куплять цей маєток, але, чи то жартома, чи то всерйоз почнуть називати себе приютинцями.

Протягом усього навчання багато разів їздив по ґрунтових експедиціях, підбираючи різні розрізи ґрунтів. При цьому важливо згадати, що саме Докучаєв познайомив Вернадського з біокістковою матерією, яка одночасно вважається живою і неживою речовиною. Докучаєв вплинув на подальше відкриття вченого Вернадського, а саме на його фундаментальну працю «Біосфера».

У 1885 році Вернадський закінчує університет. Того ж року захищає кандидатську, після чого 1888 року їде за кордон на стажування.

Ну що ж, на цьому все. Не хочу тебе більше вантажити таким складним матеріалом. У наступній частині ми з вами більше заглибимося в самі відкриття Володимира Вернадського, розповімо про його особисте життя і останні роки життя. Ну а ти підписуйся, коментуй, став лайки, до наступної зустрічі друзі. З Вами був канал Sage UA, і я його ведучий Олександр Ольховський. До скорого.

Посилання на відео. URL: <https://youtu.be/gUJYAA2OL3Q>

QR-код:

Сценарій другої частини програми «Володимир Вернадський»

Назва: В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського

Текст сценарію: Кадри з минулої частини.

У минулій частині ми завершили розповідь на закінченні Вернадським університету та його поїздки за кордон для підвищення своєї кваліфікації. Але все ж таки нам доведеться повернутися на кілька років назад, коли Вернадський

ще навчався в Петербурзькому університеті. Справа в тім, що вже тоді Вернадський перебував на краю прірви. Що я маю на увазі? Уже в студентські роки Володимир Вернадський активно займався громадською діяльністю. Юнацький максималізм і жага до змін, властиві студентству 80-х років XIX століття, розбурхували його душу. Ну, і що подумаєте ви? Усім це притаманне, і в порядку речей. Але, читаючи про студентські роки Вернадського, я натрапив на фразу, сказану мимохідь, ніби побіжно, а саме: "*Активно спілкувався з Олександром Ульяновим*". І тут я подумав: "Серйозно той Ульянов?" (**Мем: Так, сейозно, а ти не вірив**) І таки так, Олександр Ульянов – це старший брат всім нам відомого Володимира Ілліча Леніна. Ну, родичі і що? А те, що Олександр Ульянов був одним з організаторів і керівників терористичної організації "Народна воля", яка, хто не знає, винна в убивстві імператора Олександра II і організації замаху на імператора Олександра III. Уже давно за терористами стежила поліція. І тут, уявіть, нашого Володимира Вернадського, який веде мало не щоденне спілкування з главою терористичної організації. Його могли спокійно приписати до спільників і вислати до Сибіру. Але завдяки своїм друзям і переконанням уникає цієї долі. Також поїздки за кордон, про яку ми говорили раніше, організував наставник Вернадського Докучаєв, який, насамперед, хотів уберегти свого учня від слідства і поганої долі, бо у Вернадського на той час уже були такі ліберальні погляди, які йшли в протилежному напрямку з баченням уряду. Тому з оголошеною метою набуття досвіду, Вернадський вирушає за кордон на стажування. Встиг побувати в Італії, Німеччині, Франції та Великій Британії, де спеціалізувався в галузі мінералогії та кристалографії. До речі, саме Вернадський був тим, хто відокремив мінералогію від кристалографії, що тоді викликало фурор у науковому співтоваристві.

У 1890 році повертається в Росію, де на запрошення А.П. Павлова переходить на кафедру мінералогії Московського університету. І тут починається казка Вернадського. Завдяки його зусиллям, фраза "На зміну системі мінералів приходить історія мінералів" набуває поширення. У цей час Володимир Вернадський приділяє пильну увагу з'ясуванню ролі живих

організмів у мінералоутворенні та кристалогенезі. **(Мем: Нічого не зрозуміло, але дуже цікаво)** На основі цих досліджень згодом було розвинуто ідеї про біогеохімію та біокосні системи. Розберемо слова. Біогеохімія. Якщо просто, то префікс Біо- означає живе, префікс гео- означає щось пов'язане із землею, і хімія означає щось пов'язане з хімічними елементами, реакціями. Формуємо повністю й отримуємо такий термін: біогеохімія - це наука, що вивчає хімічний склад живої речовини та геохімічні процеси, які відбуваються на Землі за участю живих організмів. **(Мем із котом і проблемою)** Тепер біокосна система. Пам'ятаємо, що префікс біо- означає жива і залишається відстала. Косна речовина - це речовина, утворена без участі живих організмів, наприклад вода, пісок та інші. Тепер поєднуємо і в нас виходить те, що біокосна речовина - це речовина, яка містить у собі неживу речовину, але яка була перетворена живими організмами. Як приклад, це – ґрунт або вивітрювання кори. Тобто, якщо так подумати, то біокосна речовина зустрічається нам повсякденно.

І тепер, якщо вже ми заговорили більше про науку, то хотілося б провести маленький лікнеп, щоб людям було зрозуміло, який саме внесок вніс Вернадський завдяки своїм працям "Біосфера" і "Ноосфера". Почнемо з того, що біосфера, біо означає живе, сфера означає сфера, куля. Поєднуємо виходить жива куля або сфера всередині якої є життя. Головну роль у формуванні цієї сфери відіграють живі організми і речовини. У чому відкриття запитується? На той час учені постійно вказували на те, як неживі чинники (опади, освітлення, температури) впливають на функціонування живих організмів. Вернадський же такий подумав і вирішив: покажу-но я зворотний бік медалі, а саме як від живих організмів залежить перетворення неживої матерії. За твердженнями Вернадського, Земля складається з чотирьох елементів **(Мем: Аватар вода, земля, вогонь, повітря)**. Жива речовина, нежива або відстала речовина, біокосна речовина і біогенна речовина. З із 4 ми вже розібрали, тож одразу перейдемо до біогенних речовин. Біогенні речовини – це речовини, створені в процесі життєдіяльності живих організмів. Як приклад, можна назвати вапняк, торф, кам'яне вугілля, нафту, газ. Це і називається біосфера.

Ну, а тепер коли ви знаєте, що таке біосфера, ви з легкістю зрозумієте, що таке ноосфера. Ноосфера, ноо- означає розум, сфера, зрозуміло, куля. Поєднуємо і виходить сфера розуму. Це новий стан біосфери. Головна її відмінність полягає в тому, що розумна людська діяльність впливає на всю біосферу. Вернадський виходив з того, що вихідним пунктом у пізнанні Всесвіту є людина, оскільки її виникнення пов'язане з головним процесом еволюції космічної речовини. Загалом, Вернадський довів глибокий зв'язок людини з біосферою. При цьому важливо, щоб людина могла виміряти свої потреби з можливостями біосфери, тобто не споживати більше дозволеного, потрібного.

У 1897 році захищає докторську дисертацію на тему з кристалографії "Явища ковзання кристалічної речовини". У 1898 році В. І. Вернадського було призначено професором Московського університету, де він і працював до 1911 року. Крім усього іншого варто згадати, що Володимир Вернадський займався викладацькою діяльністю. Як розповідає одна зі студенток: *"Ми чекали його лекцій як свята. Вони оживили мертву природу, камені заговорили"*. За стільки років він встиг обзавестися такими учнями, як Яків Володимирович Самойлов, який сильно вплине на Вернадського, допомагаючи йому досягти успіху в галузі біогеохімії. Костянтин Автономович Ненадкевич, разом з яким вони спочатку відкриють родовище радіоактивних мінералів у Середній Азії. Пізніше саме вони стануть творцями першої в країні Радіохімічної лабораторії. Олександр Євгенович Ферсман учень і близький друг Вернадського, який працював під його керівництвом і зробив чимало відкриттів. Широким масам відомий як автор книги "Цікава мінералогія".

Важливою подією для історії став 1908 рік, коли Вернадський вирушає на Міжнародний Генеалогічний процес у Великій Британії. Там він знайомиться з ідеями А. Холмса і Д. Джолі (фото Шерлока й Анджеліни Джолі) - основоположників радіогеології. Як потім напише Вернадський: *"Мені Джолі тоді буквально очі відкрив, і в 1910 р. я виступив на засіданні АН"*. Там, на зборах Академії наук виступає з доповіддю "Задачі дня в галузі радію", яка відіграє

велике значення у вивченні радіоактивності. Саме в цій доповіді будуть згадані пророчі думки та ідеї про роль атомної енергії.

У 1911 році починаються протести проти беззаконня, спрямованого на ліквідацію університетських прав і свобод. У підсумку, Вернадський із групою професорів залишає Московський університет. Як напише Вернадський у листі до свого колеги А. Є. Ферсмана: *"Усе це, звичайно, страшенно важко, але вчинити інакше я не міг, старий Московський ун-т перестав існувати"*.

1917 року Володимир Іванович встиг навіть побути членом Тимчасового уряду як товариш (тобто заступник) міністра народної освіти. Але, як ми знаємо, через свою непоцінність, цьому уряду не судилося довго існувати. Вернадський зміг виїхати до Полтави. Дивлячись на його біографію, починаєш думати, яка наука в цей час. Не до неї зовсім. Але не для Володимира Івановича. Весь той час, що він пробуде в Полтаві, він з головою занурюється в те, у що він вірить найбільше, – у науку. І ось уявіть собі таку картину. Людині 55 років. Для декого життя в 30 вже закінчується. Але для Володимира Івановича це тільки початок його шляху. Я б навіть сказав, що саме з цього моменту почнуться золоті часи вченого Вернадського.

На прохання одного старого знайомого М. П. Василенка, на той час міністра освіти в уряді Скоропадського, бере участь в організації наукових установ у незалежній Україні

Осінь 1918 року в Україні видалася похмурою і хаотичною. Київ, немов м'яч, переходив із рук у руки ворогуючих сторін. Вулицями розносилися відлуння погромів, а на площах висіли страчені. Здавалося б, у такій атмосфері творити науку неможливо. Але саме в цей лихий час, усупереч усім негараздам, Володимир Вернадський очолив комісію зі створення Української Академії наук. Він, немов титан, височів над хаосом, що вирував навколо, невпинно працюючи над організацією нового наукового центру. Незважаючи на неймовірні труднощі, Вернадському вдалося зібрати під прапором Академії багатьох видатних учених. 27 листопада 1918 року, у день, коли здавалося, що темрява поглинула весь світ, відбулося перше засідання Загальних зборів. На цих

історичних зборах Вернадського було обрано першим президентом Української Академії наук.

Проробив величезну роботу. Але з початком громадянської війни на Вернадського чекала не найприємніша бесіда з генералом Денікіним. Вернадський намагається обговорювати розвиток науки України, на що генерал сказав йому: *"Я не потерплю україноманії"*. Довго в Києві Вернадський не затримається. Поїде до Криму. Там теж думає довго не затримуватися, думаючи над виїздом до Європи. Але людина мислить, а Бог радить. Дорогою наш головний герой захворіє на тиф. Вернадського доставлять у непритомному стані на дачу Бакуніної. Там Володимир Іванович майже місяць перебуває у стані між життям і смертю. Усе ж переборовши цю хворобу, Вернадський вирішує покинути свою Батьківщину.

У 1922 році сім'я Вернадських емігрувала. Провівши довгі роки в Європі, пізніше вирішили влаштуватися в США, але не Вернадський.

У березні 1926 року, попри думку друзів і сім'ї, Володимир Вернадський ухвалив доленосне рішення – повернутися в СРСР. Він вірив, що саме тут, на батьківщині, йому нададуть усі необхідні умови для реалізації масштабних наукових досліджень. Очікування вченого повністю виправдалися. З 1927 по 1936 рік він щорічно, за винятком одного, виїжджав за кордон для проведення наукових досліджень. Повернувшись до СРСР, Вернадський очолив Біогеохімічну лабораторію і присвятив себе плідній роботі. У цей період він створив низку фундаментальних праць, що стали класикою наукової літератури: "Історія природних вод" (1933), "Наукова думка як планетне явище" (1938), "Хімічна будова біосфери Землі та її оточення" (1940–1942). Ці роботи не тільки збагатили науку новими знаннями, а й заклали основи для розвитку цілої низки перспективних наукових напрямів.

Важливим поворотом долі для Вернадського стала його зустріч із майбутньою дружиною Наталією Єгорівною Старицькою. Наталя Єгорівна була на два роки старша за Володимира Вернадського. Зачарувавши молодого вченого своїм серйозним, задумливим характером і скромною красою. Після

палкого освідчення Володимира в коханні він отримав відмову, але не здався. Як підсумок, вони прожили 56 років не тільки душа в душу, а й "думка в думку". 3 вересня 1886 року в Петербурзі відбулося вінчання Володимира Івановича Вернадського і Наталії Єгорівни. У їхній родині народилися двоє дітей: Георгій Вернадський, який згодом стане відомим істориком. І донька Ніна Вернадська-Толль, яка в майбутньому стане лікарем-психіатром. Щоб ми могли більше зрозуміти роль дружини в житті Вернадського, наведу цитату їхньої доньки Ніни Вернадської-Толль: *"Усі захоплюються батьком, але мало де хто-небудь згадує роль моєї матері. Вона була нескінченно скромна, не тільки не хотіла, щоб знімали її фотографію, а й у всіх сенсах відводила себе на задній план. Але якби не вона, хто знає - чи досяг би батько того, що він досяг? Коли я була молодшою, я теж не розуміла, яку нескінченно важливу роль вона відігравала. Вона була його генієм, його охоронцем і його совістю і з захопленням поділяла його натхнення"*.

У 1943 році життя Володимира Вернадського затьмарила трагедія - смерть його коханої дружини, найкращого друга. Ця подія стала для нього нищівним ударом, залишивши глибокий слід у його душі.

Щоденникові записи вченого того періоду пронизані песимізмом. Він із гіркотою усвідомлював, що його сили згасають, а можливості для створення нових наукових праць обмежені.

Час нікого не щадить, і в останній рік життя, за словами Володимира Івановича, він готувався до відходу на спокій. 12 грудня 1944 року підхопив застуду. Хоч вона і не була серйозною, але для Володимира Івановича виявилася фатальною. 24 грудня, намагаючись, як це часто буває, приступити до своєї роботи, отримав крововилив у мозок. Цілих два тижні боровся з наслідками хвороби, але 6 січня 1945 року "вогонь" Володимира Івановича Вернадського згас. Помер учений у віці 81 року і був похований на Новодівичому кладовищі в Москві.

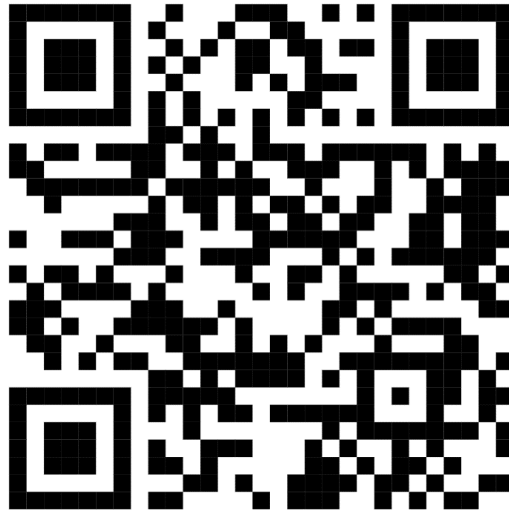
Ідеї Володимира Івановича Вернадського, що випередили свій час, проклали шлях до нових відкриттів, до нових вершин наукового знання. І хоча

його фізичне тіло покинуло цей світ, його дух, його незгасна жага пізнання будуть вічно жити в серцях тих, хто його знав, хто читав його праці, хто був зачарований його геніальністю.

Ну що ж, на цьому все. Спасибі, що додивився до кінця. Підписуйся на канал, коментуй і став лайки. З вами був канал Sage UA і я його ведучий Олександр Ольховський. До скорого.

Посилання: <https://youtu.be/zlCtrmkt1ZQ>

QR-код:

ВИСНОВКИ

1. Під час аналізу теоретичних засад створення пізнавальних аудіовізуальних програм було визначено, що освітня журналістика – це потужний соціальний інструмент, який впливає на суспільство, формуючи його думку і світогляд. На сьогодні серед 3352 проаналізованих публікацій обраних українських медіа ("Освіта.ua", "Педпреса", "НУШ", "Освіторія") 81% становлять замітки. Брак аналітичних жанрів особливо відчутний щодо тем дошкільної, інклюзивної та професійно-технічної освіти. З цього зрозуміло що в Україні не так багато освітньої журналістики. Через це українські громадяни більше знають про діячів Заходу чи Сходу, але упускають те, що завжди знаходилося безпосередньо у них. З цією метою був створений цикл програм про Володимира Івановича Вернадського. Українського вченого, який зміг змінити усю світову науку. Цикл таких програм потрібен Україні для того, щоб кожен громадянин цієї країни знав таких героїв і розумів, що українська нація – це нація "творців".

2. Окреслили вихідні умови реалізації творчого проєкту. Майданчик YouTube – це найідеальніше і найзручніше місце для публікації довгих відео. Відеохостинг став найпопулярнішим і другим за відвідуваністю сайтом у світі за кількістю відвідувачів. Для журналіста початківця це – найкращий майданчик для творчості, роботи і пошуку прихильників. Із каналів поширення використовуються YouTube (YouTube Shorts) та TikTok. Цільовою аудиторією для каналу будуть виступати глядачі, в більшості чоловіки, у віці 35-54 років. Для створення відео достатньо недорогого обладнання, щоб зробити змістовну програму.

3. Описали процес створення інформаційного продукту та результати поширення. Етапів створення інформаційного продукту шість: ідея, пошук інформації, написання сценарію, підготовка і зйомка, монтаж, публікація. Програма «Володимир Вернадський» із авторського циклу «Цікаве про відомих людей» що складається з двох відео були опубліковані на платформі Ютуб: «Історія роду. Юність Вернадського: перші кроки у світ науки.» (24.05.2024) та

«В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського» (25.05.2024). На 26.05.2024 канал Sage UA зміг набрати 26 переглядів сумарно з обох частин. Найближчим часом планується поширення відео через TikTok.

4. Інформаційний продукт було представлено у вигляді циклу відео, а саме двох частин програми на YouTube. Перша частина: «Юність Вернадського: перші кроки у світ науки. Історія роду» та друга частина: «В глибинах ноосфери: Загадки генія Володимира Вернадського». У проекті розповідається історія Володири Вернадської, його предків, особисте життя, науковий шлях, цікаві повороти долі. Цей цикл програм потрібен для української аудиторії, щоб кожен і кожна знали великих людей своєї країни. Вернадський є великим українським вченим, фундатором багатьох нових галузей науки. Завдяки ньому розпочався розвиток атомної енергії. Крім цього Володимир Іванович зробив таке фундаментальне відкриття як «Біосфера». Трохи згодом він зміг на практичних прикладах довести і відкрити для людства таку річ як «Ноосфера». І це тільки маленька частина того що зробив цей видатний український вчений. Українська нація завжди славилася своїми інтелектуалами, і важливо, щоб кожен українець знав про їхні здобутки. Цикл таких програм може стати ключем до відродження національної гордості та самосвідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Варич М. Науково-популярна журналістика як метод комунікації у соціокультурному просторі. Науковий збірник Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2014. Вип. 15. С. 5-12. URL: https://obraz.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/Obraz_2014_15.pdf
2. Вертикальні рекламні ролики: керівництво до дії. URL: <https://www.byud.me/ru/blog/2017/12/vertical-video-ads-a-guide-to-action/>
3. Вощенко В.Ю. Суспільство екрана» як варіація візуальної культури / В.Ю. Вощенко // Філософські обрії. 2019. № 42.
4. Городенко Л. М. Катеринич П. В. Результати всеукраїнського опитування вчителів щодо функціонування спеціалізованих ЗМІ освітньої тематики в Україні. Scientific Notes of Institute of Journalism. 2022. 104 с.
5. Гоян О., Кравченко Р. Науково-популярне телебачення як соціальне замовлення та освітня модель: досвід України. 2021. URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/6731>
6. Зазнобін В.М. Бесіда про музику. URL: <https://zakonvremeni.ru/publications/23-outlook/21778-zaznobin-vm-beseda-o-muzyke.html>
7. Іваницька М. Специфіка висвітлення науково-популярної тематики на прикладі “наука і технології” (BBC “Україна”) та “техно” (Новое время). 2020. URL: <https://science.lpnu.ua/sjs/all-volumes-and-issues/volume-4-number-2020/specificity-coverage-scientific-and-popular>
8. Лаврик О.В. Основи журналістики. 2008. 74 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Osvita/Navch_metod_d_t/Navch_metod_materiali/Zhurnalistika/Lavrik_Osnovi_zhurnalistiki.pdf
9. Максименко Г.В. Розробка проекту науково-популярного видання: концепція, контент, перспективи функціонування.
10. РЕАЛЬНА ІСТОРИЯ. URL: <https://www.youtube.com/@realnaistoriya>
11. Ронин Р. Своя розвідка: практ. посіб. Харків: Харвест, 2015. 256 с.

12. Термины. Три правила фотосъемки: ISO, выдержка и диафрагма. URL: <https://youtu.be/7GeJayUTdtY>
13. Титюк І.І. Просвітницький відеоконтент в соціальних мережах: концепція і сценарій. Дніпро, 2023. URL: <https://fszmk.dnu.dp.ua/uploads/files/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B8%202023/%D0%A2%D0%B8%D1%82%D1%8E%D0%BA%20%D0%97%D0%96-19-1.pdf>
14. Український офіс Ютуб | Єлець Максим. Рекомендації Youtube. Як потрапити? Оптимізація Ютуб. URL: <https://youtu.be/2rVCqtze3qU>
15. Шупранова Д. та Петрик Т.Д. Місце телебачення в процесі розвитку культури. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції Запоріжжя 20-21 листопада 2020. К: Запорізький національний університет, 2020, 140 с. С. 96-103. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0046017.pdf>
16. Cinecom.net. URL: <https://www.youtube.com/@CinecomCrew>
17. Creator tools. Плюси та мінуси YouTube Shorts. Чи варто знімати? URL: <https://creator-tools.com/ru/articles/youtube-shorts-pros-cons>
18. DANIL KORS. 7 помилок які ти зробиш на камеру. Youtube. URL: <https://youtu.be/EWIJAR5lbyg>
19. John Harris. How I Use Music | Thoughts on the Creative Power of Music. Youtube. URL: <https://youtu.be/fqB5W-AdFqw>
20. Katerynych P. (2021), Educational journalism in Ukraine: the current state and prospects of development, Synopsys: Tekst, Kontekst, Media [Synopsis: Text, Context, Media], vol. 27(2), pp. 86–95. URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/409/377>
21. Kravchenko, R. Ukrainian scientific TV programs and YouTube channels as a distraction from war news on Russia's invasion of Ukraine: a survey-based observational study and a content analysis. URL: https://www.researchgate.net/publication/362804687_Ukrainian_scientific_TV_progr

ams_and_YouTube_channels_as_a_distraction_from_war_news_on_Russia's_invasion_of_Ukraine_a_survey-based_observational_study_and_a_content_analysis

22. Мах Кіндеєв. Як правильно писати сценарій / Структура будь-якого сценарію / Основи драматургії. URL: <https://youtu.be/Vx1xFgGcAgQ>

23. OneSideMedia. Малююче, заповнювальне, контрове світло | Азбука мобільного кіно | 3 з 10. URL: <https://youtu.be/Y1xRH4NXYaU>

24. Pluzhner Factory. Страх перед камерою. Як перестати боятися камери? Поради щоб побороти боязнь камери. URL: <https://youtu.be/T80vMtIs4XI>

25. Roman Bolharov. URL: <https://www.youtube.com/c/RomanBolharov>

26. Sage. URL: <https://www.youtube.com/@kirikdstar8605/featured>

27. VidIQ. URL: <https://www.youtube.com/@vidIQ>

28. WAS: Популярна історія. URL: https://www.youtube.com/@WAS_UA

29. Wave. Video. Як написати і прочитати сценарій відео для YouTube (щоб мати вигляд професіонала). URL: <https://wave.video/ru/blog/youtube-video-script/>